

גליון 341
שנה ח' תשע"ט

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר שיבלט"א

תודה למשפחת קליטן על ואישור לשריתמשה בתמנה

סיפורי חז"ל

ההבדל בין בן לעבד

אם ה' גזר על העני, מדוע שאתן לו צדקה? שאלה זו שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא: "אם אלוקיכם אוהב עניים הוא, מדוע אין הוא מפרנס אותם בעצמו?" השיב לו רבי עקיבא: "כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם" (בזכות הצדקה שאנו נותנים). לא הרפה טורנוסרופוס: "רק בשל כך ייגור עליכם להיכנס לגיהנם!" והמשיך: "אמשול לך משל: למה הדבר דומה? למלך בשר ודם, שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים, וצוה שלא להאכילו ולא להשקותו, והלך אדם והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא יכעס עליו בשל העובדה שהמרה את פקודתו? ואתם קרויין עבדים לה', כמו שנאמר (ויקרא כה) "כי לי בני ישראל עבדים", ואם ה' בחר לעשות את עבדיו לעניים, אל לכם להתערב במעשיו!" השיב לו רבי עקיבא: "אמשול אני לך משל, למה הדבר דומה. למלך בשר ודם שכעס על בנו, וחבשו בבית האסורים, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו. והלך אדם אחד, והאכילו והשקהו. כששמע המלך, האם לא ישגר לו דורון? וזאנחנו קרויין בנים, כמו שכתוב (דברים יד): "בנים אתם לה' אלוקיכם"

פרשת השבוע

מן המזימות ומן התככים שהיו מאחורי הפרגוד. באותה שעה אמר למקורביו, תמיד התקשיתי ש"מובא בילקוט שמעוני (רמו קנ"ז) על הפסוק "האספו - הטהרו", כשם שאתה אומר (במדבר י"ב י"ד) "תסגר מרים ואחר תאסף", וכוונת הילקוט ש"האספו" מלשון "טהרה", כי כנראה יכול כל יהודי כשלעצמו להיות נקי וצדיק, אבל בזמן שכל היהודים הנקיים והכשרים מתאספים באסיפה, מיד נכנס לשם היצר הרע של מחלוקת, תככים ומזימות, ומנסה להשפיע ולסכסך בין הנאספים. ולכן בירך יעקב את בניו "האספו הטהרו" שתצאו טהורים מכל אסיפה.

כי באפם הרגו איש (מ"ט - ו')

כשהופיע הספר "שמירת הלשון" להגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זיע"א, ליגלג מאן שהוא מדוע דווקא "שמירת הלשון"? מדוע לא יכתוב על "שמירת האף"? שמע זאת ה"חפץ חיים" ואמר ברצינות: אכן גם על האף צריך לשמור, שכן גם בעקימת אף לאות זלוול ופסילה אפשר להרוג בן אדם, ככתוב "כי באפם הרגו איש".

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מ"ט - א') פעם אחת שוחח הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א בסעודה שלישית ותיאר את זמן הגאולה וכך אמר: בדורו של משיח יהיה הבלבול כה גדול בין טוב לרע, וכאשר יתברר מי הוא הטוב ומי הוא הרע, יהיה זה דומה לניפוי קמח בנפה, כאשר מניחים את הקמח בנפה ומתחילים לטלטל הנה והנה עד שכל הקמח נחבט בדפנות הנפה, הקמח הנקי עובר בחורי הנפה ואילו הפסולת נשארת בכלי. כשרואה הפסולת את הקמח הנופל מטה מטה, מיד היא מתנשאת עליו ואומרת: שפל שכמותך, לא רק שאתה נופל למטה, עוד תקבל חבטה הגונה כאשר תגיע למחוז חפצך, ואילו אני נשארת למעלה. כעבור רגע קט הופכים את הכלי על פיו והפסולת מנוערת אל האשפה. כך בדיוק יהיה באחרית הימים.

האספו ואגידה לכם וגו' (מ"ט א')

מסופר: הגר"ח מבריסק זיע"א השתתף פעם באסיפה והיה מדוכך

זמני השבת

זמני יציאת שבת

ירושלים: 5:20 ת"א: 5:21 ר"ת: 5:53

פרשת ויחי

זמני כניסת שבת

ירושלים: 4:04 ת"א: 4:18

בד-בבד החלו עוברי-האורח הפשוטים להדיר את רגליהם מן הפונדק, שאליו היו רגילים להיכנס בכל פעם שחלפו בסביבה, שברובם היו יהודים פשוטים ותמימים. שם, ידעו, יצפה להם זונדל, הפונדקאי הישר והחביב, שיקדם את פניהם במאור-פנים ויציע להם ארוחה פשוטה, אך חמה ומזינה. כעת נעשה המקום זר ומנוכר והוא דמה יותר למקום של הוללות.

הדבר נודע עד מהרה לצדיק הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א. מששמע זאת התמלא ליבו צער. צער על הבן שייעל'ה, שהרחיק לכת למען הכסף. צער על המקום, שמאכסניה נעימה היה לבית-חטאים, וצער על עוברי-הדרכים היהודים, שניטלה מהם האפשרות לנוח ולסעוד בכשרות. שלח רבי לוי-יצחק לקרא לזונדל ושאלו: "מדוע נטשת את פונדקך ומסרת אותו לידי בנך הצעיר?", ביקש הצדיק לדעת. שטח זונדל את נמוקיו לפני הצדיק: "אינני נעשה צעיר מיום ליום. כל שערותי כבר הלבינו. מי יודע עוד כמה שנות חיים יעניקו לי ממרומים, ובמה אבוא לפני בית-דין של מעלה? הלוא כעני בפתח אעמוד לפניו, שכן אין בידי לא תורה ולא תפלה." "עתה, כשהבן דואג לפרנסת הבית, רווח לי. אני קם כל בוקר, מתעטף בטלית, מתפלל מילה במילה בנחת, ויש לי גם את פנאי ללמוד בחומש, משנה וגמרא. כעת אני מרגיש כי אוכל להתייצב לפני בית-דין של מעלה ובאמתחתי תורה ותפילה".

שקע רבי לוי-יצחק בהרהוריו וכעבר דקה ארוכה אמר: כתוב: 'איזהו חכם, המכיר את מקומו'. על כל אחד ואחד מישראל לדעת מהו המקום שהועידה לו ההשגחה העליונה בעולם הזה, מהו שליחותו ותפקידו. וכשהוא יודע את מקומו, עליו להישאר בו ולא לנסות לתפוס את מקומו של חברו. "ועוד למדונו חכמינו ז"ל: כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע'. כלומר, המלכות במרומים, דומה למלכות כאן בארץ, וכמנהגי המלכות כאן, כך המנהגים גם שם. אוי לה למלכות שאין לה אלא שרי צבא בלבד וחסרים לה חיילים פשוטים. חייל פשוט הבורח מהמערכה כדי להיות גנרל דווקא, אף הוא נחשב עריק והוא מורד במלכות".

איזהו חכם, המכיר את מקומו

זונדל היה יהודי פשוט ישר ותמים שהתגורר בכפר קטן, לא הרחק מבארדיטשוב. 'זונדלי הפונדקאי' כינוהו הבריות, משום שכל חייו התפרנס מפונדק שעמד על אם-הדרך, שם קיבל את האורחים בברכה, האכילם והישקם ונפרד מהם לשלום.

יום אחד שקע זונדל בהרהורים: רוב שנותיי חלפו עלי בכפר, בניהול הפונדק. האכלתי עוברי-אורח יגעים ורעבים ומזגתי משקאות לאיכרים גסים מגושמים ולפריצים פרועים. ומני הדחוק לא הניח לי לפתוח ספר יהודי. כה טרוד הייתי בענייני הפונדק, עד שאפילו להתפלל כיאות לא יכולתי, ומה יהיה עלי ביום שאגש לבית דין של מעלה, ריק וחסר כל מתורה תפילה ועבודת ה' תמימה ופשוטה. כעת, כשנזרק הלובן בשערי, באה השעה לפרוש מהבלי העולם הזה, ולהתחיל להכין צידה לדרך הרחוקה, לעולם הבא, עולם שכולו טוב.

אמר ועשה. קרא לבנו שייעל'ה, צעיר נמרץ ותוסס, שכוחו במתניו, ומסר לידיו את מפתחות הפונדק. "הרי לך הפונדק שניהלתי וטיפחתי עשרות שנים בעשר אצבעותי", אמר זונדל לבנו, "הגיעה העת כי תקבל אחריות לחייך ולפרנסת ביתך" זונדל עצמו עזב את הכפר הקטן ועבר לגור בבארדיטשוב. את שעותיו חילק בין ביתו ובין בית-הכנסת. כרבי עקיבא בשעתו אשר בא לחסות תחת כנפי השכינה בגיל 40, היה זונדל. שכן תלמיד חכם לא היה ואפילו התקשה לקרוא באותיות הקטנות, אך להתפלל ידע וגם לקרוא בחומש היה יכול. כשהוא מבוגר בגילו החל את מסעו בתורה תפילה ועבודת ה' טהורה.

מאז עזב זונדל את הפונדק שינה המקום את צורתו ואופיו. מפונדק שקט ונעים היה למקום של מסיבות ואירועים. פריצי הסביבה מצאו בפונדק עניין גובר והולך, והחלו לערוך בו את משתאותיהם. מבחינה עיסקית טהורה היה הפונדק סיפור של הצלחה. אך יחד עם זו הוא איבד את החן השלו והרגוע שהיה בו עד כה.

משל ונמשל

והקרן קיימת לו לעולם הבא

שמעתי בשם גדול אחד משל נאה: עשיר מופלג שמע פעם כי בכרכי הים מוכרים אבנים יקרות במחיר הגבוה פי מאה מהמחיר שהן נמכרות במקומו, עמד ונטל כל עושרו ואף מכר את ביתו ומטלטליו וכל אשר לו וקנה בעד כל הכסף אבנים טובות ומרגליות ונסע לכרכי הים למוכרן שם, באמצע הדרך כלה ממונו ונשאר בלי פרוטה להוצאותיו נמלך בדעתו שאם ימכור כאן כמה מן האבנים הטובות, יפסיד הרבה כסף כי לא יקבל במחירן אלא חלק מועט כמה שיקבל שם, מה עשה, חיזר על פתחי נדיבים ואמר להם אחי לו שמעוני, עני אני בשעה זו, אולם אם אבוא למקום שאני הולך אליו אהיה עשיר גדול, ברם עתה מוכרח אני לקבל צדקה, עשו איפוא עמי חסד ותנו לי אוכל ומעט כסף להוצאת הדרך עד שאגיע לעיר הסמוכה, ושם שוב אקבל מנדיבי לב, וכן עשה כל הדרך עד שהגיע לכרכי הים ומכר את האבנים הטובות במחיר עצום ונעשה עשיר מופלג, והנה כמה צער נצטער העשיר הזה עד שהגיע למה שהגיע, וודאי שעברו עליו ימים קשים מאוד, אף על פי כן לא נפלה רוחו עליו, בידעו כי הוא הולך למקום שאושר רב צפוי לו שם וקיבל עליו כל היסורים בשמחה גדולה.

והנמשל יובן, כי הצדיק חי בעולם הזה ביסורים ובדוחק גדול, ואף על פי שנכסים יקרים מצויים בידו והם תורה ומצוות ומעשים טובים, אי אפשר לו ליהנות מהם בעולם הזה עד שיעברו ימיו הקצובים לו מאתו ית', אבל כשיבוא לעולם המוכן לו, יתענג בכל התענוגים שאין ערוך להם, ולכן אין הוא מצטער כלל וכלל על מצב דחקו בעולם הזה, בידעו כי הוא הולך למקום שעושרו מזומן לו, להיפך הוא שמח שמחה גדולה בזכרו כי ימי הצער ימים קצרים וחטופים הם, והתענג האמיתי יהא קיים לעולמי עד.

(אוצר משלי חסידיים)

רבי לוי יצחק השתהה לרגע קט. אחר כך נתן מבט רך בוונדל והניח כף יד מלטפת על זרועו והמשיך ברצף דבריו: "דע לך, זונדל בני", אמר, "כי גנרלים – כלומר המיוחסים והלמדנים – יש לו להקדוש-ברוך-הוא די בעולמו. לעומת זאת, חסרים לו חיילים פשוטים ונאמנים שדווקא בפשטותם מוכיחים נאמנות אין קץ למלכו של עולם." "הקדוש-ברוך-הוא העמיד כל אדם במקומו שלו. את מקומו של האחד קבע בבית המדרש ללמוד תורה יומם וליל, ואת מקום זולתו קבע בקרוב לבבות ובעשיית חסד אפילו בכפר קטן ונידח. אותך, זונדל, בחר הקב"ה להעמיד בפונדק דרכים, כדי שתגיש לעוברי-דרך עיפים צלחת מרק חמה וכשרה ביום חורף קר וכוס משקה צונן בקיץ הלוהט. שתאיר להם פנים שוחקות ותחונם." "לא, זונדל, לא ולא! לא כעני בפתח תעמוד לפני בית-דין של מעלה ולא בבושת פנים תתייצב לפני מלאכי השרת. איתך יבואו כל הארוחות הכשרות שהגשת לעוברי-הדרכים ובפרט היהודיים אשר אין ידם תמיד משגת ארוחה כשרה למהדרין כשלך. כל המיטות החמות שהצעת להם, כל החיוכים והמילים הטובות שהרעפת עליהם – כל אלה ישמשו בעבורך מליצי-ישר ויעמדו על משקל הזכויות. חזור אל הפונדק ומלא את תפקידך במקום שנקבע לך מהשמים והיה שלום."

ציית זונדל לדברי הצדיק וחזר אל הכפר. בתוך ימים שב הפונדק שעל אם-הדרך לפתוח את שעריו לעוברי-אורח יגעים, כמאז, ואילו ההוללים הפרועים הדירו את רגליהם מן המקום וחיפשו להם מקום אחר. זונדל שב לעבודתו הישנה, אך הפעם מילאה קורת רוח את ליבו הוא ידע כי חייל נאמן הוא, העומד על משמרתו, ועושה שליחותו נאמנה. בציוויו של הצדיק המשיך את שליחותו בעולם להיות חייל פשוט בצבא ה', המשמש את אחיו היהודים.

צ"ן אדם לחברו

ענווה ושפלות רוח

מסופר: פעם הגיע אל הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א, מכתב מרב נכבד ובו כותב שהוא חולה והוא מבקש רחמים, ואת חטאיו הוא מזכיר, כי הוא גינה את החפץ חיים וביטל את ספריו, ובודאי על כך נענש. תיכף החפץ חיים והשיב לו מכתב בענוה יתירה, מצטער אני בצערך, ובלי ספק לא נענשת בשבילי, אדרבה מבקש אני ממך מחילה על מה שהינך שרוי בצער בגללי, ובירכו ברפואה שלימה.

מצות ביקור חולים בהידור

מעשה בהרה"ק בעל ה"דברי יואל" מסאטמר זיע"א שנסע יחד עם משמשיו הגבאים, לבקר חולה חסיד מחסידיו באחד מבתי החולים בניו יורק. הרבי התיישב ליד מיטת האיש ודיבר על ליבו משך זמן, בינתיים יצא אחד הגבאים לסדר משהו דחוף ולא חזר עד כעבור חצי שעה, לאחר מכן איחלו המבקרים את החולה לשלום וברכוהו בברכת רפואה שלימה. במשך הנסיעה חזרה לביתו המשיך הרבי לשוחח בענין הנדבר בבית החולים, ומתוך שאלותיו של הגבאי הבין הרבי כי לא היה נוכח שם, היכן הייתם? הוצרכתי לסדר משהו חשוב, וכאשר עמדתי לחזור לחדרו של ידידנו, שמעתי קול בוקע מאחד החדרים, הצצתי פנימה והבחנתי ביהודי הקורא אלי להיכנס. כאשר החלפתי עמו דברים וסיפרתי לו שבאנו לבקר חולה פלוני, נאנח קשות, לשאלתי למה הוא נאנח? השיב: מקנא אני

באותו חסיד שרבו גר בקירוב מקום, ושביכולתו לבקר אצלו ולהרעיף עליו נטפי חיזוק ועידוד, הרבי שלי, המשיך החולה הוא האדמו"ר מגור מירושלים, מי יתן והיה יכול לעמוד לצדי בשעה קשה זו. לשמע הדברים, המשיך הגבאי וסיפר לרבי מסאטמר, נשארתי אצלו וניסיתי לחזק את לבבו הנשבר, עם תום השיחה עמדה הנסיעה להסתיים, והרבי שנחפו לשוב לביתו לסיים את חוק לימודו ושיעורי תורה שלו, נותן הוראה לנהג המכוננת לשוב על עקבותיו ולחזור לבית החולים. עלה הרבי לחדרו של אותו חסיד גור, התיישב ליד מיטתו ומילא שעה ארוכה של חיזוק בדברי תורה וסיפורים, עד שהבחין בקורת רוח ושמחה יתירה השרויים על פניו של החולה.

מצוות שאדם דש בעקביו

בעיירה סלנט, מצאו אנשי העיירה את הגה"ק רבי זונדל זיע"א בלילה אחד בימות הגשמים, כשהוא רובץ בבוץ ובטיט, מלקט אבנים ומרצף את הרחוב, ונתגלה שעושה כן לכבוד אמו שרגילה לעבור שם תמיד בלכתה לבית הכנסת. מקרים דומים קרו גם בירושלים, הוא היה רגיל לקום בחצות הלילה ללמוד, ובימי שלגים היה מפנה בבוקר השכם את השלג בסביבות בית הכנסת של חורבת ר' יהודה החסיד, כדי להתקין דרך לשכניו ולבאים להתפלל.

תלולא דצדקיא

שבת קודש י"ד טבת
הרה"ק רבי לוי יצחק מסטעפין ב"ר יוסף מאוסטילא (תרל"ד)

יום ראשון ט"ז טבת
הרה"ק רבי רפאל מבראשד ב"ר יעקב יעקל (תלמיד רבי פינחס מקאריץ תקפ"ו)
הרה"ק רבי חיים מרדכי מנדבורנא ב"ר איתמר (תשל"ח)

יום שני ט"ז טבת
הרה"ק רבי צבי הירש מדראהביטש מונקאטש המכונה רבי הערשע דראהביטשער (תר"ב)

יום שלישי י"ז טבת
הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב ב"ר יוסף יהודה לייב (תלמיד המגיד - תקפ"ב)
הרה"ק רבי אריה לייב ליפשיץ ב"ר חיים (אריה דבי עילאי - תר"ו)
הרה"ק רבי יעקב ב"ר זאב (המגיד מדובנא) (תקס"ו)
הגה"ק רבי פינחס אפשטיין ב"ר ישעיהו (תשל"ל)

יום רביעי י"ח טבת
רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)
רב משרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)
הרה"ק רבי צבי אלימלך ב"ר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום חמישי י"ט טבת
הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ ב"ר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)
הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר ב"ר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שישי כ' טבת
רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים וספי תרשים על המצוות.

מים אחרונים (ח)

- א) כשאין לו מים מזומנים, יכול ליטול ידיו למים אחרונים בשלג ובברד. (ספר "הנותן שלג", עמוד 59, סימן ד' סעיף א')
- ב) אין לרחוץ ידיו תוך הכלי, אלא ישפוך על ידיו מים כדי שתרד הזוהמא. (שלחן ערוך הרב סימן קפ"א סעיף ה')
- ג) אם נטל מים אחרונים בכיור שיש בתוכו כלי אוכל, טוב לשטוף אחר כך הכלי אוכל. (שאלת רב, עמוד רע"ג, סימן י')
- ד) אחרי שנטל ידיו, צריך שישפיל ראשו אצבעותיו למטה, כדי שתרד הזוהמא. (שו"ע או"ח סימן קפ"א סעיף ה')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק
רבי חיים מרדכי מנדבורנא זיע"א
ב"ר איתמר זיע"א
נלב"ע ט"ו בטבת תנצב"ה

לע"נ
הר"ר חיים יוסף צבי ברוך זילבר זצ"ל
ב"ר יחיאל מאיר
נלב"ע כ"ה אלול תשע"ח תנצב"ה